

KAPINALLINEN

Pako Saudi-Arabiasta vapauteen

Rahaf Mohammed

Muistiin merkinnyt Sally Armstrong
Suomentanut Elina Lustig

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

©2020 by Rahaf Mohammed Enterprises Inc.
By arrangement with Westwood Creative Artists Ltd.

Englanninkielinen alkuteos *Rebel – My Escape from Saudi Arabia to Freedom*

Suomenkielisen laitoksen copyright Kustannusosakeyhtiö Otava © 2022

ISBN 978-951-1-37440-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Kaikille naisille, jotka taistelevat vapautensa puolesta

*Sisältövaroitus: Tämä kirja sisältää väkivaltaisia kohtauksia,
myös seksuaalista väkivaltaa, samoin itsemurha-ajatuksia.*

Sisällys

LUKU YKSI <i>Pakomatalla</i>	II
LUKU KAKSI <i>Tyttölapsi</i>	32
LUKU KOLME <i>Pyhä järjestys</i>	65
LUKU NELJÄ <i>Synkkiä totuuksia</i>	99
LUKU VIISI <i>Salasanat</i>	139
LUKU KUUSI <i>Pako</i>	181
LUKU SEITSEMÄN <i>Riemu ja seuraukset</i>	221
KIRJE SISARILLENI	243
LÄHTEET	245

LUKU YKSI

Pakomatalla

31. JOULUKUUTA 2018

Minun ja vapauden välillä oli enää vain automatka. Yli vuoden olin malttanut mieleni, odottanut vain oikeaa hetkeä lähteä pakoon. Olin kahdeksantoistavuotias ja pelkäsin kuollakseni, että huolellisesti laaditut suunnitelmani jotenkin pettäisivät. Mutta olin täynnä kapinaa. Olin saanut tarpeekseni ainai-sesta pelosta, julmista säännöistä ja ikivanhoista tavoista, jotka tukahduttavat ja joskus jopa tappavat minunkaltaisiani tyttöjä Saudi-Arabiassa. Olo tuntui heti kevyemmältä, kun vain kuvit-telinkin eläväni jossain muualla, poissa sen kaiken ulottuvilta.

Puhelimeni oli hallussani, mutta passi oli vanhimmalla vel-jelläni. Tärkeintä oli päästä passiin käsiksi ja piilottaa se niin, että se olisi pakohetken koittaessa käytettävissäni. Yritin olla ihan tyyni, yritin näyttää kuuliaiselta tytöltä, joka pakkaa ta-varoitaan lomamatkaa varten. Samalla pyrin hillitsemään huo-lialtoja, joita vyöryi päälleni seuratessani huoneestani per-heen valmisteluja ja kokoontumista lounaalle ennen lähtöä Kuwaitiin.

Olimme lähdössä viikon perhelomalle tervehtimään sukulaisia Kuwait Cityyn, jonne oli kymmenen tunnin ajomatka kotoamme Ha'ilista. Matka tarjosi minulle tilaisuuden panna suunnitelmani täytäntöön. Istuin katselemassa, miten veljeni kantoivat matkalaukkuja autoon, ja tunsin yhtä aikaa haikeutta ja innostusta. Minua riepottelivat ristiriitaiset tunteet: halusin halata veljiäni – mikä on kiellettyä, koska sitä pidetään seksuaalisena tekona – ja samalla keskityin toivomaan, että karkaaminen onnistuisi.

Makuuhuoneeni seinät olivat paljaat. Niillä ei näkynyt mitään, mikä viittaisi huoneen kuuluvan nuorelle naiselle. Tässä ankarassa yhteiskunnassa ei ollut sallittua – *halal* – pitää huoneensa seinillä elämän merkkejä. Halalin vastakohta on *haram*, kielletty. Muistan, että pidin pikkutyttöä sängyllä nallea, mutta se vietiin minulta pois, koska se oli haram. Kuva tai esine saa esittää vain Profeettaa. Joskus lapsena piirsin ihmisiä ja eläimiä, mutta piirustukseni takavarikoitiin. Ne olivat haram, koska kaikkea, millä on sielu, pidetään Profeetan kilpailijana.

Huoneessani lojui siellä täällä oppikirjoja ja vihkoja muistuttamassa, että ensimmäinen lukukauteni Ha'ilin yliopistossa oli ohi enkä palaisi sinne enää. Istuin vuoteellani pohtimassa sauditytön elämäni: rakastin perhettäni, mutta en voinut sietää ”tytöiltä kielletty” -mantraa, jonka nimiin perheeni vannoi. Olin kapinallinen tytär ja kapinallinen sisar, jonka tämän kulttuurin musertava ristiriitaisuus ajoi karkuun.

Minulle opetettiin koulussa, että Saudi-Arabia on maailman rikkain ja paras maa; kateuden kohde, jolla on suurin osa maailman öljystä; maa, joka vaatii kansalaistensa tekevän vähintään kerran elämässä *hajjin*, pyhiinvaellusmatkan, Mekkaan, jotta elämän tarkoitus ei unohtuisi. Jo nuorena tyttönä ihmettelin, miksi öljy, resurssit ja pyhät retket tekisivät tästä maan, jossa

kaikki haluaisivat asua. Ja minua ärsytti aina, että ihmisen oli mahdollista tehdä pyhiinvaellusmatka ja saada anteeksi kaikki, mitä hän elämänsä aikana tekisi, vaikka hän hakkaisi vaimoaan tai murhaisi tuntemattoman ihmisen.

Sen sijaan lapsensilmäni olivat iloinneet aivan muista Saudi-Arabian ominaisuuksista: kodin lähellä olevista vuorista, jotka kutsuivat meitä eväsretkille tai loputtomille vaeluksille, ja suunnattomista, jatkuvasti muotoaan muuttavista aavikoista, jotka eivät ikinä lakanneet ruokkimasta mielikuvitustani, kun auringonnousut ja -laskut värjäisivät kumpuilevat hiekkadyynit milloin viileän beigeiksi, milloin tulipunaisiksi. Jos lähdimme aavikolle yöllä, niin kuin usein lähdimmekin kesän tukahduttavaa kuumuutta paetaksemme, leikimme pimeässä piilosta ja yritimme epätoivoisesti saada tukevaa jaloisijaa pehmeästä hiekasta. Jahtasimme toisiamme, kaneja ja jerbioita (jotka ovat aavikon jyrksijöitä) vailla huolen häivää. Pidimme juoksukilpailuja, ja tietenkin voittaja palkittiin. Lauoimme lauluja, lausuimme runoja ja tanssimme perinteistä *ardab*-tanssia. Se on miesten tanssi, mutta me tytöt tanssimme sitä veljiemme kanssa, koska se oli hauskaa. Vanhempamme kertoivat meille tarinoita, jotka olivat erilaisia kuin koulussa kuulemamme. Jotkin niistä kertoivat Al Rasheedin suvusta, joka hallitsi tätä aluetta ennen kuin Saudin suku tappoi heidät ja otti vallan. Toiset kertoivat kansamme historiasta ja paimentolaisbeduiinien yksinkertaisesta elämäntavasta ja heidän kyvystään sinnitellä aavikolla äärimmäisen vähällä ruoalla. Eniten rakastimme kuitenkin vanhempiemme kertomuksia heidän nuoruutensa ajoilta ja siitä, kun he rakastuivat. Sukupolvelta toiseen siirtyvät tarinat ovat perheen yhdessä pitävä liima. Emme koskaan kyllästyneet kuulemaan juttuja menneisyydestä. Tiedän nyt, että keräsimme arvokkaita muistoja.

Olin kuitenkin jo lapsesta asti tietoinen kotimaani monista ristiriidoista. Saudi-Arabian maisema muodostuu kaikista mahdollisista beigen ja valkoisen sävyistä, vesikeitaita ympäröivästä vihreästä ja vuorista, joiden rinteistä pistää esiin kivenlohkareita ja puita. Mutta pehmeiden värien Saudi-Arabialle muodostavat räikeän vastakohtan mustiin säkkeihin verhotut hahmot, joiden näkee liikkuvan sivukujilla. Naiset ja yli 12-vuotiaat tytöt kulkevat peitettyinä, ettei mies loisi katsettaan heidän vartalonsa muotoihin. Itse asiassa oma perheeni pani minut käyttämään *abayaa* jo yhdeksänvuotiaasta lähtien. Abaya on löysä, muodoton musta vaatekappale, joka laskeutuu hartioilta alas peittäen koko vartalon. Ja kun saavuin herkkään 12 vuoden ikään, minun piti siirtyä käyttämään lisäksi *niqabia*, joka on kuin maski kasvoilla ja jättää näkyviin vain silmät. Rupesin jo ihan nuorena tyttönä miettimään, oliko tämä jokin rangastusmuoto. Jos mies ei pysty hallitsemaan itseään, miksi naisen täytyy piiloutua kaapujen taakse aivan kuin vika olisi hänen? Ja jos naisten tosiaan täytyy kulkea peitettyinä mustaan, joka imee lämmön itseensä, miksi mies saa käyttää valkoista kaapua, joka heijastaa hehkuvaa kuumuutta pois? Ellei hän sitten kulje peräti farkuissa tai länsimaisessa puvussa.

Yli puolet Saudi-Arabian 33,4 miljoonasta asukkaasta on alle 25-vuotiaita, mikä mielestäni lupaili, että muutosta olisi tulossa. Maan päättäjät, jotka väittävät toimivansa Jumalan nimissä, ovat toki esittäneet joitakin muutoksia kansaa sitoviin, ankariin islamin säännöksiin ja peräänkuuluttavat suvaitsevaisuutta ja muutosta. Silti he yhä ristiinnaulitsevat, teloittavat ja kiduttavat ketä vain, joka ei ole samaa mieltä hallituksen kanssa. *Mutaween*, uskonnollinen poliisi, partioi kaduilla, jopa yliopistoissa, ikään kuin ihmisten tukena ”käskemässä hyvään ja kieltämässä pahaa”. Käytännössä se tarkoittaa, että kaupat suljetaan viidesti

päivässä rukoushetkien ajaksi, naisten pukeutumiskoodia valvotaan ankarasti ja miesten ja naisten erillään pysymistä niin kuin alkoholin nauttimiskieltoakin vahditaan pakkomielleisesti. Todellisuudessa monet ihmiset vain ovat rukoilevinaan, tytöt tapaavat poikaystäviään salaisissa paikoissa ja alkoholia juodaan jäämättä kiinni. Koska 90 prosenttia työvoimasta muodostuu ulkomaalaisista – saudit eivät tee ruumiillista työtä – kahvilassa työskentelevä intialainen tai afgaanimies ei raportoi niistä, jotka luikahtavat sinne tapaamaan ystäviään, eikä hän edes ymmärrä asiakkaiden kieltä. Useimmat niistä saudeista, joilla on työpaikka, ovat hallituksen leivissä. Hallituksen palveluksessa olevat miehet ottavat iltapäivällä nokosia ja kokoontuvat usein viiden aikaan iltapäivällä vaihtamaan kuulumisia toistensa kanssa ja jatkavat seurustelua pitkälle yli puolenyön.

Perheeni on Al-Shammarin heimon sunnimuslimeja. Heimo hallitsi aikanaan Ha'ilin aluetta, kunnes Saudin heimo otti vallan. Ha'il on maan luoteisosan pääkaupunki. Se on Saudi-Arabian konservatiivisin osa, ja sen ihmiset ovat kuuluisia vieraanvaraisuudestaan. Siksi meidänkin kotimme ovet ovat niin usein auki kahvi- tai ruokavieraille. Perheeni on eliittiä: elämme Salah Aldinissa, Ha'ilin rikkaassa kaupunginosassa, jossa on vain asuinrakennuksia, ei kauppoja ollenkaan. Asumme isossa talossa, jossa on yhdeksän makuuhuonetta ja kaksi keittiötä (toinen ensimmäisessä kerroksessa ruoanlaittoa varten, toinen toisessa kerroksessa välipaloja varten), kymmenen kylpyhuonetta, kuusi olohuonetta ja pieni puutarha. Meillä on kokki, autonkuljettaja ja taloudenhoitaja. Perheessä on kuusi autoa. Nyt pihatiellämme odottaa musta Mercedes viedäkseen meidät Kuwaitiin. Perheeni on etuoikeutettu, mikä näkyy esimerkiksi siinä, että kykenemme lähtemään lomille muihin arabivaltioihin, kuten Jordaniaan, Qatariin, Bahrainiin, Arabiemiirikuntiin ja Turkkiin.

Mutta jos ajattelen sielunruokaa, meiltä puuttuu paljon. Talossamme ei esimerkiksi ole terasseja tai parvekkeita: hyvä nainen ei koskaan istu ulkona niin, että joku voisi nähdä hänet. Ja ikkunamme ovat kiinni, ettei yksikään mies pystyisi näkemään naista talon sisällä. Nainen – siis kukaan yhdeksän vuotta täyttänyt – ei saa lähteä kylään naapuriin tai kauppaan edes alusvaatteita tai meikkejä ostamaan tai vain kävelyille ilman, että mukana on aviomies, veli tai oma poika valvomassa häntä. Meiltä on kielletty elokuvissa käynti, mutta katsomme amerikkalaisia elokuvia tietokoneiltamme. Muslimin kääntyminen toiseen uskontoon on vastoin lakia. Ateisteja pidetään terroristeina, samoin feministejä. Homoseksuaalisuus on kielletty kuolemanrangaistuksen uhalla. Serkusten väliset avioliitot ovat tavallisia. Itse asiassa niin moni saudi on avioitunut serkkunsa kanssa, että muutaman vakavan perinnöllisen sairauden dramaattisen yleistyksen takia perinnöllisyystieteilijät yrittävät taivutella ihmisiä luopumaan tavasta. On myös yleistä, että miehellä on useampi vaimo, ja mies voi erota vaimostaan vain sanomalla ”minä eron sinusta” kolme kertaa (”kolminkertainen *talaq*”).

Tällaisista aineksista on koottu heimovaltio, joka laatii omat lakinsa ja uhmaa ulkopuolista maailmaa. Tämä on niin teko-pyhä maa, että vaikka uskonto hallitsee kaikkea koulutuksesta oikeuslaitokseen ja hallintoon asti, silti valtio on tuhonnut 95-prosenttisesti Mekan yli tuhat vuotta vanhat historialliset rakennukset pelätessään harhaisesti niiden vievän huomion pois Profeetasta. Jopa Muhammedin perheeseen liittyvät rakennukset on tuhottu. Ja samaan aikaan kun suurin osa naisista on peitetty mustiin säkkeihin, kuninkaallisen perheen omistamalla televisioasemalla toimivat uutisankkureina naiset, joilla on länsimaiset vaatteet. Kaikki on pelkkää näytöstä. Kaksinaismoraali on homman nimi Saudi-Arabiassa.

Minun maassani miehet ovat kaikki kaikessa. He tekevät päätökset, he hallitsevat, he määräävät uskonnosta ja kulttuurista. Naiset taas ovat vähättelyn, sorron ja miesten kieroutuneen puhtauspakkomielteen kohde. Koko asetelma on sokkeloinen korttitalo, joka on vaarassa sortua heti, kun totuus tulee julki.

Isäni Mohammed Mutlaq al-Qunun kuuluu Saudi-Arabian johtajiin, koska hän on Al Sulaimin kuvernööri. Al Sulaimin kaupunki sijaitsee noin 180 kilometrin päässä Ha'ilista. Isä on työnsä puolesta tekemisissä kuninkaallisen perheen kanssa. Isä ei elä kanssamme. Hän otti itselleen toisen vaimon ollessani 14-vuotias, mikä on Saudi-Arabiassa laillista, ja kolmannen vaimon ollessani seitsemäntoista. Tämä muutti äidin, minun ja kuuden sisarukseni elämässä kaiken. Isä lakkasi tulemasta lomille kanssamme, ja äitini Lulu koki tulleen hylätyksi ja masentui ja loukkaantui niin syvästi, että jopa hänen persoonallisuutensa muuttui. Hänestä isä oli nainut muut vaimonsa, koska halusi äidin vanhennuttua nuorempia naisia. Ja äiti oli oikeassa.

Siksi lähdimme tälle lomalle vain äidin ja sisarusten kesken. Olen seitsemästä lapsesta viidenneksi vanhin. Toinen isosiskoistani, Lamia, on naimisissa, ja toiseksi vanhin siskoni Reem ei voinut tällä kertaa lähteä kanssamme. Meitä oli siis autossa kuusi: Majed istui edessä vanhemman veljeni Mutlaqin kanssa. Mutlaq ajoi. Äiti ja minä olimme sulloutuneet takapenkille nuoremman veljeni Fahadin ja pikkusiskoni Joudin kanssa. Huolimatta peittävästä abayasta ja niqabista minun piti istua keskellä, jotta minua ei olisi nähty ulkopuolelta. Paikkani osoitettiin ihanteelliseksi tarkkailupisteeksi. Näin siitä, mihin veljeni piilotti passit, ja keskeltä voisinkin kurottautua sieppaamaan omani, kunhan veljen silmä välttäisi.

Kun olimme valmiina astumaan autoon, isä ilmaantui paikalle hyvästelläkseen meidät ja antaakseen meille jokaiselle rahaa lomalle. Istuin hänen saapuessaan jo autossa. Isälläni on leveä, lämmin hymy. Se on niin tarttuva, että hän saa ihmiset helposti puolelleen. Oli hyvä, että omat kasvoni olivat niqabin peitossa, muuten hän olisi havainnut hymyni alla piilevän surun katsoessani häntä siinä viimeisen kerran. Tunteeni häntä kohtaan ovat niin kovin ristiriitaiset. Hän kohteli minua erittäin huonosti ja teki kamalia asioita sisarelleni ja äidilleni, mutta jotenkin rakastan häntä silti. Odotukset, joita isä, äitinikin ja veljet nyt aivan etunenässä minuun kohdistivat, ajoivat minut heistä poispäin. He vaativat uhrauksia, joihin en kerta kaikkiaan kyennyt. Kun leikkasin hiukseni, he lukitsivat minut huoneeseeni, kunnes keksivät selityksen keritylle ulkonäölleni. Lopulta he pakottivat minut käyttämään turbaania, joka piilotti hiukset, ja kertoivat kaikille, että hiukseni olivat palaneet onnettomuudessa ja ne oli pitänyt leikata. Jos menin ulos ilman, että niqab peitti kasvoni, sitä pidettiin ankaraa rangaistusta edellyttävänä loukkauksena. Ja rangaistus tulikin: he toteuttivat sen nyrkiniskuun, potkuun ja läimäyksiin. Jos he saisivat selville, että minulla oli seksikokemuksia miehen kanssa, he tappaisivat minut kunnian nimissä, tiedän sen. Tai ainakin he pakottaisivat minut naimisiin jonkun tuntemattoman miehen kanssa. Minun oli lähdettävä, muuten en pystyisi elämään omaa elämääni ja joutuisin maksamaan minkä tahansa tekemäni virheen hengelläni. Suhtauduin matkaan niin, että uuden elämäni ensimmäinen päivä oli koittanut. Olin odottanut tätä siitä lähtien, kun olin rukoillut lupaa saada aloittaa yliopisto-opinnot toisessa kaupungissa ja se oli minulta kylmästi eväty. Tässä avautuisi tilaisuus välttää äitini ja isosiskojeni kahlittu elämä.

En vilkaissut taakseni, kun auto kaarsi pois ainoasta kodista, jonka ikinä olin tuntenut. Mutta kotikaupunginosan jätettyämme ja valtatieä lähestyessämme en voinut olla katsomatta etäällä kohoavia Aja- ja Salmavuoria. Ne merkitsevät minulle ilon ja surun symboleita ja kulkevat mukaan aina. Ha'il on joka puolelta vuorten ympäröimä, mutta nämä kaksi kaupungin pohjoispuolella olevaa vuotta ovat niin suuria, että ne ovat helposti tunnistettavissa. Kaikki tákäläiset yhdistävät ne rakkaustarinaan. Amalekilaisten heimoon kuuluva Aja rakastui Salmaan, joka oli toisesta heimosta. He tunnustivat toisilleen rakkautensa, mutta heidän vanhempansa kieltäytyivät antamasta heille avioitumislupaa. Niinpä huono-onniset rakastavaiset karkasivat, mutta heidät saatiin kiinni ja heidän omat perheensä surmasivat heidät. Aja ristiinnaulittiin toiselle vuorelle ja Salma toiselle. Tiesin lapsena, että tätä rakkaustarinaa kerrottiin yhtä lailla varoituksena kuin romanttisena taruna.

En ehtinyt kauan muistelemaan noita kaukaisia päiviä vuorilla, koska minun piti melkein heti ruveta miettimään, miten pääsisin käsiksi passiini. Olin tarkkaillut veljeäni Mutlaqia hänen noustessaan autoon. Tiesin, että hänellä oli kaikki passimme. Koska hän oli matkan vanhin miespuolinen henkilö, hänen tehtävänsä oli huolehtia tärkeistä dokumenteista. Matkoilla ollessamme hänellä oli usein tapana pitää passijamme taskussaan, sillä hän pelkäsi, että ne varastettaisiin. Tällä kertaa olimme kuitenkin huolettomia, koska olimme kaikki samassa autossa ja menossa tervehtimään sukua Kuwaitiin. Siitä lähtien, kun Mutlaq asettui ajajan paikalle, en irrottanut hänestä silmiäni. Sitten näin hänen sujauttavan passit auton hansikaskokeroon. Passista stressaamisen lisäksi kannoin huolta myös siitä, että menettäisin jollain lailla puhelimeni. Jos joku vaikka pyytäisi saada käyttöä sitä soittaakseen jollekulle ja sitten pitäisi sen.

Jokainen suunnitelmani yksityiskohta oli puhelimessani salasanan takana. Esimerkiksi se, miten pystyisin varaamaan lennon mihin vain, mistä löytäisin tietyt nettisivut, miten pääsisin Kuwaitista Thaimaahan, mitä tekisin ja missä oleskelisin Thaimaassa ja miten varaisin lennon sieltä Australiaan. Olin suunnitellut Australian pääte pisteekseni ja ajattelin anoa turvapaikkaa sieltä. Puhelimesta oli myös luettelo ystäväistä eri puolilla maailmaa, kaikki niin ikään karkureita. Ystäviä oli Saksassa, Ranskassa, Isossa-Britanniassa, Kanadassa, Ruotsissa ja Australiassa. Olin pitänyt heihin yhteyttä yli vuoden ja saanut heiltä paljon neuvoja, joihin luotin. Yksi ystäväni varoitti minua esimerkiksi siitä sudenkuopasta, että saudityttöjen saapuessa Australiaan virkailijat pyytävät heitä soittamaan isälleen, koska eivät toivo maahansa maahanmuuttajia. Niinpä järjestin yhden miespuolisen ystävän Britanniasta antamaan minulle nimensä ja puhelinnumeronsa siltä varalta, että minulta vaadittaisiin tällainen puhelu. Olin tallentanut puhelimeeni kaikenlaisia neuvoja monia mahdollisia ongelmia varten. Minulla oli myös rahaa, noin 10 000 Saudi-Arabian rialia (2 400 euroa) kätkeytyneenä ystävän pankkitilille. Olin säästänyt rahaa noin seitsemän kuukautta, ja minulla oli tiliin tunnuksia. Suunnitelmani oli mennä Kuwaitiin perheen kanssa ja heti passin käsiin saatuaani paeta lentokentälle, ostaa lippu Thaimaahan ja jatkolento Australiaan. Minulla oli siellä ystäviä, jotka tulisivat minua vastaan.

Oli keskiyö, kun ylitimme Kuwaitin rajan. Hotelliin saapuessamme lämpötila oli pudonnut noin seitsemään tai kahdeksaan asteeseen. Tärisin, mutta tiesin erittäin hyvin, että tärinän aiheutti pikemminkin pelko kuin yöilman kylmyys. Kun kirjauduimme sviittiimme, kello oli kaksi aamuyöllä. Minulla ei vielä ole ollut passiani, koska tilaisuutta sen saamiseen ei ollut avautunut. Tarkastelin hotellin sviittiä: kaksi makuuhuo-

netta (toinen veljilleni, toinen sisarelleni, äidilleni ja minulle), kylpyhuone ja oleskeluhuone. Tiesin, että lähtisin täältä, mutta äiti samassa huoneessa aiheuttaisi ongelman, sillä hän nukkuu kevyesti ja heräisi, jos liikkuisin huoneessa yöllä. Niinpä pyysin häntä nukkumaan oleskeluhuoneessa. Tekosyyni oli, että makuuhuone oli pieni ja siinä oli vain yksi iso vuode meille kaikille kolmelle. Äiti oli samaa mieltä, hänellä olisi paremmat olivat olohuoneessa.

Loma raastoi hermoja. Minun piti teeskennellä, että olin täysillä mukana tehdessämme ostoksia, nauttiessamme aterioita ja käydessämme vierailuilla, vaikka todellisuudessa väijyin koko ajan parasta pakotilaisuutta. Kiersimme useita päiviä ostoskeskuksen vaatekauppoja, ja ostin kenenkään tietämättä lyhyen hameen ja sulloin sen laukkuuni. Kotona oli kiellettyä pitää säaret paljastavia vaatteita, mutta aioin pitää hametta pian Australiasa. Kun hame oli kassissani, se oli kuin polttoaine odottamassa starttia, jossa jättäisin perheeni. Kävimme myös hiekkarannalla, mikä oli minulle uusi kokemus. Rannalla käynti katkeroitti mieltäni vain lisää, kun ajattelin uhrauksia, joita nainen joutui Saudi-Arabiassa tekemään. Äitini sanoi, että rannalla uimapuvuissa veteen menevät naiset olivat narttuja – pahoja tyttöjä. Tiesin, että he eivät olleet pahoja. Miten vedessä virvoittelu, pelleily, uinti, räiskyttely ja hauskanpito olisivat ihan sallittua puuhaa pojille – veljilleni – mutta jollain lailla syntyä, jos minä tekisin samaa? Minut oli tuomittu hikoilemaan rannalla päästä varpaisiin abayaani käärittynä. Vannoin, että ostaisin bikinit, kun pääsisin Australiaan, ja uisin sieluni kyllyydestä. Itse asiassa en edes osaa uida: tyttöjä ei opeteta tekemään mitään sellaista siinä osassa Saudi-Arabiaa, josta olen kotoisin.

Uimarannalla oleskelu avasi silmiäni myös muulla tavalla. En ollut ikinä ennen ollut valtameren rannalla, en ikinä nähnyt

vuorovettä, en sen virtauksia, en rantaan murskautuvia aaltoja. Näky kiehtoi minua: saapuva nousuvesi, veden sinisyys kauempana ulapalla ja aaltojen valkoiset vaahtopäät niiden lähestyessä rantaa. Koko päivän aallot kiipesivät rantaan ja vetäytyivät takaisin mereen. Liikkeessä oli jotain pysyvää, melkein hengellistä. Se oli kuin rituaali valtameren partaalla. Kontrasti oli väkevä: tässä minä teeskentelen kaavuissani ja kurkin valepukuni kätöistä luonnon loisteliasta esitystä.

Lomaa oli jäljellä enää yksi päivä, kun äkkäsin oivan tilaisuuden passin nappaamiseen. Oli tammikuun neljäs ja kello oli kaksi iltapäivällä. Äiti, pikkusiskoni ja minä olimme auton takapenkillä ja odotimme veljeämme, joka oli varaamassa meille kabinettia ravintolasta. Muut kaksi veljeä olivat lähteneet isoveljen mukaan ravintolaan. Tilaisuuteni oli tullut. Etupenkki oli tyhjä. Kurottauduin kohti auton hansikaslokeroa, ja äiti kysyi heti: ”Mitä haluat?” Etupenkin niskatuen takia hän ei nähnyt, mitä tein. Istuin edelleen keskellä, mutta tällä kertaa kiitin tuota jäykkää sääntöä ja vastasin äidilleni rauhallisesti. ”Yritän ladata puhelintani.” Avasin hansikaslokeron, otin passini oikealla kädellä ja sujautin sen abayani vasemman käden hihaan. Sitten palautin oikean käteni äärettömän hitaasti takaisin ja pidin samalla vasenta käsivartta koholla, ettei passi luiskahtaisi pois hihasta. Kun olin varma, että se oli turvallisesti pois näkyvistä, peruutin vasenta kättäni hihaan saadakseni siitä otteen ja työnsin sen pieneen laukkuun, jota pidin abayan alla. Koska abaya on väljä vaate, kukaan ei pystynyt näkemään, mitä tein: kammoamastani kaavusta tuli suojani. Mutta tekoni – joka oli periaatteessa veljelleni uskotun esineen varastaminen – vaikutti minuun voimakkaasti. Sydämeni hakkasi kiivaasti, mutta samalla olin kuin halvaantunut: en kyennyt hetkeen liikkutamaan ainuttakaan ruumiinosaa. En ollut uskoa, mitä olin juuri kyen-

nyt tekemään. Lopulta asetuin taas nojaamaan selkänojaan ja lähetin ystävälleni tekstiviestin, jossa kerroin, että olin saanut passin. Kirjoitin yhä uudestaan: ”Minä tein sen, minä tein sen.” Mutta voitonriemu vaihtui melkein heti viheliäiseksi peloksi, että joku perheenjäsenistä avaisi hansikaslokeron ja huomaisi, että yksi passeista puuttuu.

Ravintolaan sisälle mennessämme olin jo aivan kankea huolesta, melkein kuin ruumis. En kyennyt puhumaan enkä nauramaan toisten kanssa. Odottaminen oli yhtä tuskaa. Koska olimme yksityisessä kabinetissa, saatoimme ottaa pois abayamme ja niqabimme. Perhe näkisi kasvoni, joten yritin kovasti vaikuttaa rennolta. Tilasimme *machboosia*, perheen lempiruokaa, jossa on maustettuja kananpaloja ja basmatiriisiä, ja teetä, ja rentouduin pikkuisen. Mutta siinä syödessämme nenästäni alkoi vuotaa verta. Tiesin sen johtuvan kovasta stressistä, mutta en halunnut viitata siihen mitenkään. Joten kun he kysyivät, miten voin, sanoin: ”En tiedä, luulen, että olen vain väsynyt.” Toivoin sydämeni pohjasta, ettei kukaan lähtisi päättelemään mitään muuta. Verta vuosi paljon, eikä asiaa auttanut yhtään, että olin aivan hermona ja hikoilin. Pyyhin nenääni ja kerroin perheelle, että menisin kylpyhuoneeseen siistiytymään. Toivoin saavani siten lisää aikaa rauhoittumiseen. Kun pääsin wc:hen, nenäverenvuoto vain paheni ja aloin oksentaa.

Jonkin ajan kuluttua, kun olin saanut verenvuodon ja hermonikin vähän rauhoittumaan, palasin perheen luo ja yritin käyttäytyä normaalisti. Kerroin, että minua oli vain vähän pyöräyttänyt, ja pakotin itseni osallistumaan keskusteluun. Kun lähdimme ravintolasta ja pääsimme autoon, yritin pitää keskustelua yllä, jotta muilla olisi tekemistä eikä kenellekään tulisi mieleen avata hansikaslokeroa. Pidin veljeni huomion itsessäni puhumalla hänelle koko ajan, kunnes palasimme hotelliin,

kävimme suihkussa ja valmistauduimme lähtemään isän sisaren luo päivälliselle.

Ajaessamme noin tunnin ajomatkan päässä Kuwait Citystä sijaitsevalle tädin talolle ehdotin kaikille, että he kieltäytyisivät kofeiinista eivätkä valvoisi myöhään, koska aamulla olisi edessä pitkä ajomatka kotiin. Tämä oli viimeinen lomailtamme, enkä halunnut kenenkään kärsivän unettomuudesta. Halusin, että he menisivät nukkumaan aikaisin ja nukkuisivat sikeästi, jotta pääsisin pakoon.

Päivällisillä oli paljon ihmisiä: serkkuja ja tädin ystäviä. Katselein ympärilläni. Järkeilin, että koska paikalla oli niin paljon väkeä, ainakin kaksikymmentä ihmistä ympäri taloa, ja kaikki puhuivat ja seurustelivat innokkaasti ja äiti ja veljet luulivat minulla olevan hauskaa tyttöjen kanssa toisessa huoneessa, nyt olisi sopiva hetki lähteä. Googletin taksin numeron ja tekstin taksille, että se tulisi hakemaan minut lentokentälle kahden tunnin päästä. Kuljettaja tekstasi takaisin, ettei voinut tulla: paikka oli syrjäinen, eivätkä taksit tulleet sinne. Petyin, mutta en huolestunut lopullisesti. Hotellimme Kuwait Cityssä ei ollut keskustassa, mutta se oli kuitenkin kaupungin rajojen sisäpuolella. Kuwait City olisi varmasti sen verran iso ja meluisa paikka, että sen uumeniin nuori nainen voisi hävitä. Joten tekstin kuskille taas ja kirjoitin, että jos hän ei voinut tulla tätini talolle, hänen pitäisi tulla hotellille 7:ltä aamulla ja viedä minut lentokentälle. Kello oli jo yksitoista illalla. Vaikka viivyimme yleensä pitkään kutsuilla, yritin taivutella perhettäni palaamaan hotellille nukkumaan. Lopulta hyvästelimme kaikki.

Kun pääsimme hotellille, odotin kaikkien käyvän saman tien unille, mutta äiti ja veljet jäivät istumaan ja juttelemaan olohuoneeseen. En uskaltanut liittyä heidän seuraansa ja vain toivoin, että he menisivät nukkumaan. Pyysin pikkusiskoani pe-

laamaan ja juttelemaan kanssani, mutta hän nukahti pian. Ovi oli raollaan, joten näin, mitä olohuoneessa tapahtui. Perheeni jutteli vielä kolme tuntia. Hermoilin niin, että olin seota. Tämä oli viimeinen mahdollisuuteni. Yksi kerrallaan he vihdoinkin ve-täytyivät: ensin yksi veli, sitten toinen ja lopulta pikkuveljeni. Äiti sammutti valot.

Sisareni ja minä olimme kaksin makuuhuoneessamme. Sis-ko nukkui sikeästi, ja pian nukkui äitinikin. Neljältä aamuyöllä varasin Kuwait Airwaysilta lipun Thaimaahan. Tiesin, että kun vanhemmat tajuaisivat minun karanteenin, he jäljittäisivät mat-kani ja tarkistaisivat pankkitilini sovelluksella, jota saudiarabia-laiset miehet käyttävät seurattessaan naistensa tekemisiä. Sovel-luksen on kehittänyt Saudi-Arabian sisäministeriö, ja sen voi asentaa Google Playsta tai Apple Storesta. Sovellus lähettää mie-helle hälytyksen, jos nainen käyttää puhelintaan, passiaan tai luottokorttejaan. Tiesin, että minun pitää päästä eroon puheli-meni SIM-kortista ja vaihtaa lentoyhtiötä Bangkokiin päästyä-ni, jotta he eivät löytäisi minua. Varasin hotellin Bangkokista kolmeksi päiväksi.

Lento lähtisi Kuwaitista yhdeksältä aamulla. Taksin oli määrä tulla seitsemältä. Pakkasin siskoni laukun, koska se oli pienem-pi kuin minun ja helpompi kantaa. Työnsin sinne toilettitar-peeni, lyhyen hameeni, ripsivärin ja alusvaatteet. Reppuun pak-kasin vaihtovaatteita ja asiapaperini, rahaa ja opiskelijakortin, samoin passini, vähän käteistä ja tiliotteet. Makuuhuone oli hil-jainen ja hyvin himmeästi valaistu. Ulkona oli yhä pimeää. Kun olin saanut pakattua, istuuduin sängylle ja katsoin nukkuvaa si-sartani. Halusin halata häntä ja sanoa hyvästi, mutta se olisi tie-tenkin herättänyt hänet. Sen sijaan vain katselin tuota rakasta pientä tyttöä ja yritin painaa mieleeni hänen jokaisen piirteensä ennen lähtöäni: hänen pitkät, kauniit ripsensä, pienen sinisen

pisteen hänen nenässään, pehmeän ihon, huulet, kädet. Kuuntelin hänen tuhinaansa ja tallensin aivoihini kuvaa hänestä juuri noin: nukkumassa kippurassa kuin vauva, pienet kädet posken alla.

Joud oli vain 12-vuotias. Hän oli niin pieni, niin viaton. Pelkäsin, mitä he tekisivät hänelle. Samoja kamalia asioita kuin tekivät minulle? Halusin muistaa nuo suloiset kasvot, koska tiesin, että en näkisi niitä pitkään aikaan. Kun katsoin häntä, mietin, vihaisiko hän minua lähtöni tähden. Ja mietin, loukkaantuisiko hän siitä, että olin jättänyt hänet. Aloin itkeä ja epäröidä. Pitäisikö minun lähteä ja aloittaa uusi elämä vai pitäisikö minun jäädä pienen siskoni rinnalle? Lopullisen päätöksen tekeminen oli äärettömän vaikeaa. Mutta minun oli päästävä pois, sen tiesin. Minun oli otettava tuntemattoman tulevaisuuden riski.

Sain pakkaamiseni pakattua, suljin laukun nopeasti ja jätin loput tavaroistani huoneeseen. Oli aika lähteä. Otin SIM-kortin puhelimestani ja huuhtelin sen alas vessanpytystä. Sitten heitin repun olkapäälleni, nostin matkalaukun rinnalleni, jotta sen vetäminen ei pitäisi ääntä lattialla, ja hyvin varovasti ja hiljaa siputin ulos makuuhuoneesta, ohi olohuoneen sohvalla nukkuvan äitini. Tärisin hermostuksesta, mutta kun katsoin äitiä ja kuulin hänen kuorsaavan, olin varma, että hän oli unessa. Se sai oloni tuntumaan varmemmalta. Äärimmäisen varovasti painoin kahvaa ja avasin oven käytävään. Lievä narahdus sai pelon taas sävähtämään sisälläni, ja päätin jättää oven raolleen, jotta sen sulkeminen ei herättäisi äitiä. Juoksin kohti hissiä paljain jaloin, laukkuja ja kenkiä käsissäni kantaen. Kuulin ääniä aulaista ja huolestuin, että ne kantautuisivat sviittiin ja herättäisivät äitini.

Viimein olin hississä, yhtä askelta lähempänä vapautta. Sujautin kengät jalkaan, ja kun hissi pysähtyi ensimmäiseen ker-

rokseen, astuin ulos ja tajusin, etten tiennyt, missä taksi olisi. Nyt en voinut soittaa, koska puhelimeni SIM-kortti oli toivon mukaan viemäriässä ja kastunut pilalle. Olisi kannattanut säilyttää SIM-kortti lentokentälle asti, koska nyt minulla ei ollut toimivaa puhelinta enkä voinut varmistaa kuskilta, oliko hän tulossa. Yritin käyttäytyä niin kuin tietäisin, mihin olin menossa. Halusin välttää hotellin henkilökunnan kysymykset. Tässä kulkeli nuori nainen noin klo 6.45 ilman abayaa. Mitä he ajattelisivat? Pystyisivätkö he pysäyttämään minut? Kävelin kohti hotellin takaovea, koska sielläpäin tuntui olevan vähemmän ihmisiä. Sitten avasin takaoven ja kävelin ulos aivan sen näköisenä kuin kulkisin siitä joka päivä.

Pysähdyin ja jäin tunnustelemaan, miten pehmeä tuuli puhalsi paljaaseen niskaani. Se toi mukanaan vapauden tunnun: vapauden, jota minulla ei ollut ollut sen jälkeen, kun minut yhdeksänvuotiaana komennettiin käyttämään *hijabia*. 12 vuotta täytettyäni menetin raittiin ilman tunnun myös kasvoiltani, koska minun piti ruveta käyttämään *niqabia*. Rakastin ilman kosketusta niskassani, ja mieleni teki huutaa ja nauraa. Tuuli kasvoilla ja niskassa oli ihanaa, aivan kuin maailma olisi vastomaisesti halannut minua. Sillä hetkellä minusta tuntui, että osaisin lentää, ja ajattelin itsekseni: *Tämä on vasta vapauden alku, paras on vielä edessä*. Kävelin hotellin takana olevalla tiellä välttääkseni pääsisäänkäyntiä, koska sillä puolella oli kauppoja ja ihmisiä. Kävelin, kunnes saavuin pääkadulle. Sinne päästyäni etsin kahvilaa, jossa olisi internetyhteys, voidakseni selvittää sijaintini ja ottaakseni yhteyttä taksiin. Missään ei kuitenkaan näkynyt kahvilaa. Onneksi vastaani tuli nuori mies, jolta saatoin kysyä, voisinko soittaa taksinkuljettajalle hänen puhelimellaan. Hän lainasi minulle puhelintaan, tarjoutui kantamaan laukkuani ja odotti kanssani. Hän kysyi, minne olin menossa, ja minä